

Vraag nr. 137
van 19 september 2003
van de heer LUK VAN NIEUWENHUYSEN

"Plaasmoorden" Zuid-Afrika – Vlaamse houding

Sinds 1994 vinden er in Zuid-Afrika op zeer geregelde basis zogenaamde "plaasmoorden" plaats op blanke Zuid-Afrikaanse boeren. Het zijn moorden waarbij blanke mannen, vrouwen, volwassenen, kinderen, baby's en ouderlingen door zwarten op de meest gruwelijke wijze worden gemarteld voordat ze worden vermoord. Baby's worden levend in brand gestoken, mannen worden gemarteld en het gezicht afgeschoten, vrouwen gemarteld en verkracht alvorens te worden vermoord, enzovoort. De minister kan daarvan enkele gruwelijke voorbeelden zien op het internet (www.rebellie.org/Boeremoord/moorde1).

Sinds 1994 hebben naar verluidt reeds circa 1.500 dergelijke moorden plaatsgevonden, en het worden er hoe langer hoe meer. Het is duidelijk dat racistische en politieke motieven aan de grondslag van deze moorden liggen en dat er een systematiek achter zit die kenmerken vertoont van volkerenmoord. De Zuid-Afrikaanse autoriteiten van hun kant laten begaan en ondernemen niets of nauwelijks iets om de daders hiervan op te sporen en te berechten zoals het hoort.

1. Is de regering op de hoogte van de "plaasmoorden" die in Zuid-Afrika plaatsvinden ?
2. Is de minister van mening dat de Zuid-Afrikaanse regering voldoende maatregelen heeft genomen om de plaasmoorden te bestrijden en de daders ervan te berechten ?
3. Welke stappen heeft de regering rechtstreeks genomen bij de Zuid-Afrikaanse autoriteiten om deze op de absolute onaanvaardbaarheid van deze genocide te wijzen ?
  - a) Werd de Zuid-Afrikaanse ambassadeur hierover al aangesproken, op welke wijze en wat waren de resultaten hiervan ?
  - b) Werden hierover reeds rechtstreekse contacten gelegd met de Zuid-Afrikaanse regering en zo neen, waarom niet ?
  - c) Overweegt de regering bijkomende politieke en diplomatieke stappen te doen bij de Zuid-Afrikaanse autoriteiten en zo neen, waarom niet ?

4. Welke gevolgen koppelt de minister aan deze zaak wat de betrekking tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika betreft, zowel diplomatiek, politiek als inzake materiële steun ?

N.B. Deze vraag werd gesteld aan de ministers Ceysens (vraag nr. 137) en Sannen (nr. 265).

Gecoördineerd antwoord

1. In antwoord op de eerste vraag wens ik te verwijzen naar het rapport van een onderzoekscommissie die in 2001 door de toenmalige Zuid-Afrikaanse minister van Veiligheid, wijlen Steve Tswete, belast werd met de opdracht om het fenomeen van "farm attacks" te onderzoeken, meer bepaald wat de motieven en factoren achter deze aanvallen zijn, en om aanbevelingen te formuleren. Dit rapport werd op 25 september 2003 vrijgegeven.

De tekst van het rapport is integraal te lezen op www.saps.gov.za/farmat/index.htm.

2. De Zuid-Afrikaanse regering onderkent dat het geweld in rurale gebieden, meer bepaald de "farm attacks", een ernstig probleem vormt dat de nodige aandacht verdient omdat het een impact heeft op de algemene veiligheid. Een onderzoekscommissie heeft gedurende twee jaar in opdracht van de Zuid-Afrikaanse regering dit fenomeen onderzocht en een lijvig rapport neergelegd. Het complexe probleem van de "farm attacks" hangt nauw samen met een andere, eveneens complexe problematiek, namelijk deze van de landhervorming, waarvan de wortels teruggaan tot de negentiende eeuw. "Farm attacks" beperken zich niet tot moorden op blanke boeren. Het rapport stelt duidelijk dat het geweld op de boerderijen niet politiek of raciaal getint is, maar hoofdzakelijk crimineel (89,3% van de gevallen) van aard is. De overvallers zijn vooral geïnteresseerd in geld, vuurwapens en gsm's.

Het rapport bevat ook enkele aanbevelingen: de overheid moet dringend werk maken van de bescherming van de grondwettelijke rechten van landeigenaars en het proces van de landhervorming moet worden versneld.

De Zuid-Afrikaanse politie zal de veiligheid op de boerderijen versterken door het inschakelen van 50.000 reservisten tegen 2009, die geleidelijk aan de militaire commando's zullen vervangen.

3. De Vlaamse regering wenst haar bezorgdheid uit te drukken inzake de "farm attacks" en het extreme geweld waarmee deze in bepaalde gevallen gepaard gaan, maar deelt de mening niet dat het hier om een genocide zou gaan. Het probleem van de "farm attacks" heeft te maken met veiligheid, justitie en landhervorming. Justitie en politie zijn zowel in Zuid-Afrika als in België een nationale bevoegdheid. Sedert 1995 werken België en Zuid-Afrika samen op het vlak van politie. De samenwerking betreft onder meer criminaliteitsonderzoek. Verder is er een bescheiden samenwerking inzake de landhervorming.

Vlaanderen heeft in 2000 een algemeen samenwerkingsakkoord met Zuid-Afrika geparafeerd, dat alle bevoegdheidsdomeinen van Vlaanderen omvat. Justitie en politie vallen buiten deze samenwerking. Vlaanderen ondersteunt de inspanningen die Zuid-Afrika levert om in multilateraal verband (Nepad en SADC) stabiliteit, vrede en veiligheid te brengen op het Afrikaanse continent en in zuidelijk Afrika in het bijzonder (*Nepad : New Partnership for Africa's Development ; SADC : Southern African Development Community – red.*). In het kader van de ontwikkelingssamenwerking met Zuid-Afrika heeft Vlaanderen het voornemen om één project inzake preventie van jeugddelinquentie en één project inzake de opvang van slachtoffers van geweld in de huiselijke kring te ondersteunen. Gelet op de bevoegdheidsverdeling en de bestaande afspraken inzake samenwerking, lijkt het niet opportuun dat de Vlaamse regering de Zuid-Afrikaanse ambassade in Brussel of de Zuid-Afrikaanse regering in Pretoria zou interpellieren over de "farm attacks".

Het probleem van de "farm attacks" moet binnen het bredere geheel van geweld en criminaliteit in Zuid-Afrika gezien worden. Samen met het AIDS-probleem en de hoge werkloosheid vormt criminaliteit een belemmering voor de verdere ontwikkeling van Zuid-Afrika. De Zuid-Afrikaanse regering is zich hiervan bewust. Zuid-Afrika is een democratie waar de beginselen van de rechtsstaat gelden. Niettemin blijft de bescherming van de mensenrechten, in het bijzonder van deze van kwetsbare groepen, een uitdaging voor het Zuid-Afrikaanse beleid. Er zijn problemen in het rechtssysteem, en de landhervorming, die deels aan de basis ligt van het probleem van de "farm attacks", verloopt te traag. Toen in 1994 de eerste democratische verkiezingen gehouden werden, waren de verwachtingen hoog gespannen. Een aantal van die ver-

wachtingen zijn helaas nog niet helemaal ingelost. Vele van de actuele problemen vinden hun oorsprong in het apartheidsregime waaronder Zuid-Afrika geleden heeft en hebben meer tijd nodig om opgelost te geraken dan men aanvankelijk kon vermoeden.

4. Er zijn geen gegronde redenen om de goede samenwerking tussen Vlaanderen en Zuid-Afrika, die de voorbije tien jaar gestadig is gegroeid, in vraag te stellen. Die samenwerking is erop gericht om de gevolgen van de apartheid in diverse sectoren van de maatschappij te helpen wegwerken en om Zuid-Afrika te ondersteunen in de voortrekkersrol die het wil en kan spelen op het Afrikaanse continent. Ook andere partners, zoals de Europese Unie, steunen deze strategie.